

Snímek T. Jemelky se vracíme k průběhu prvního kola voleb do Akademického senátu Lékařské fakulty UP, které se uskutečnily v prostorách Teoretických ústavů LF ve dnech 22. a 23. 3. 1999. Blíží informace o jejich výsledcích přineseme v příštím čísle Žurnálu UP.

-mav-, foto -tj-

Otevřený dopis

předsedů akademických senátů všech fakult UP ministru školství

V úterý 23. 3. se sešli předsedové akademických senátů fakult UP, aby zformulovali následující prohlášení o finanční situaci vysokých škol:

Po prvním projednávání rozpočtu Univerzity Palackého na tento rok zjišťujeme, že příslíbené zvýšení rozpočtů univerzit o deset procent je vyjádřeno nulovým růstem státního příspěvku na jednoho studenta v roce 1999. Znamená to, že předpokládané zvýšení tarifních platů o 17 %, které bylo zakotveno v nových mzdových předpisech, není pokryto státním příspěvkem a je možné je realizovat jen na úkor dosavadního osobního hodnocení pracovníků, dalšího platu nebo provozních prostředků, které však jsou trvale nedostatečné. Chceme upozornit na to, že výše státního příspěvku na jednoho studenta je letos nominálně nižší o více než 1 100 Kč, než byla v roce 1996, a to bez ohledu na inflaci a s nařízeným omezením nárůstu počtu studentů do 3 % ročně. Chceme upozornit na to, že v rezortu školství stoupá příspěvek na jednoho vysokoškolského studenta nejpomaleji ve srovnání s ostatními kategoriemi škol, od mateřských až po učňovská zařízení, ačkoliv právě u těchto ostatních škol počet žáků klesá. Rozdíl lze vyjádřit dokonce několikanásobkem. Znamená to, že kde přibývá studentů (tedy roste výkon vysokých škol), tam klesá nárůst příspěvku na studenta, a naopak, což je podle našeho názoru proti zdravému rozumu. Výše letošního státního příspěvku pokračuje v tendenci minulých vlád, která znamená trvalé živoření univerzit na hranici, někdy dokonce pod hranici provozního minima. Vzhledem k platovému ohodnocení akademických pracovníků bude na trhu práce nadále klesat naše schopnost konkurovat řadě jiných oblastí ekonomiky a generační propast na naši

Univerzita Palackého, město, region

V sobotu 13. 3. 1999 ukončila svoji činnost závěrečnými pracemi na dokumentu „Strategie rozvoje Olomouckého kraje“ tzv. *Regionální koordinační skupina*. Tuto pracovní skupinu tvořili zástupci samosprávy, tj. primátor Olomouce a starostové významných měst budoucího vyššího územního celku, přednostové okresních úřadů, zástupci významných institucí tohoto regionu – Univerzity Palackého, církve, armády, někteří poslanci a senátoři, ředitelé regionálních pracovišť některých ministerstev, předseda Okresní hospodářské komory, ředitel Regionální agentury pro rozvoj střední Moravy, ředitelé úřadů práce a další odborníci.

Závěrečný dokument pojmenovává dostatečně přesně silné a slabé stránky nově vznikajícího regionu a navrhuje oblasti jeho dalšího rozvoje i s ohledem na možnou účast fondů EU na spolufinancování konkrétních rozvojových projektů.

Dokončení na str. 4

Usnesení České konference rektorů

Česká konference rektorů (ČKR) přijala na svém 41. zasedání, které proběhlo ve dnech 18. a 19. 3. v Českých Budějovicích, následující usnesení:

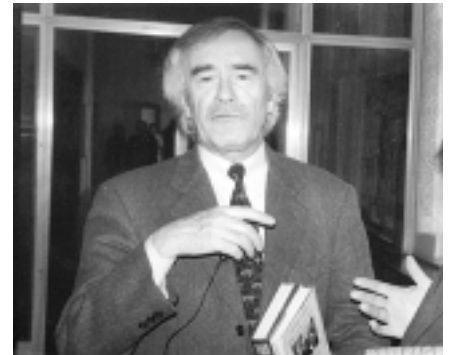
1. ČKR zvolila pro rok 1999 předsedou prof. J. Hrona, DrSc., rektora České zemědělské univerzity Praha, kancléřem prof. L. Dvořáka, CSc., rektora UP Olomouc a členy předsednictva doc. J. T. Kotalíka, CSc., rektora AVU Praha, prof. K. Malého, DrSc., rektora UK Praha, prof. V. Roubíčka, CSc., rektora VŠB TU Ostrava a prof. P. Zunu, CSc., rektora ČVUT Praha.

2. ČKR si vyhrazuje právo posoudit nový model financování vysokých škol, který připravuje MŠMT ČR, a to na základě konkrétní simulace pro rok 1999. ČKR současně trvá na tom, aby se její zástupci mohli aktivně podílet na přípravě tohoto modelu.

3. ČKR bere na vědomí příslib ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR o potřebném navýšení rozpočtu vysokých škol v roce 2000.

4. ČKR zdůrazňuje, že univerzity musí i v budoucnosti zůstat vrcholovými centry vzdělanosti, vědy a tvůrčí činnosti. Tato základní role nesmí být ohrožena krátkodobými podnikatelskými záměry při zakládání soukromých vysokých škol.

Za Českou konferenci rektorů
prof. J. Hron, DrSc., předseda

Spisovatel Ditmar Grieser, přední osobnost a znalec vídeňského literárního a kulturního života, se 22. 3. setkal v aule FF UP se studenty a pedagogy UP. Setkání zprostředkovaly Rakouský institut v Praze a Rakouská knihovna FF UP v Olomouci.

-mav-, foto -tj-

Z obsahu:

- K rozpočtu UP a k financování vysokých škol vůbec 2
- Rendez-vous à Olomouc 3
- Seminář o díle A. Achmatovové . 4
- Z vědeckých pracovišť UP 5
- Fiction a non-fiction 8

Slovo má: rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc.

K rozpočtu Univerzity Palackého a k financování vysokých škol vůbec

Akademická obec se v prvních měsících každého roku velmi živě, z pochopitelných důvodů, zajímá o záležitosti spojené s tvorbou rozpočtu UP, zejména pak se způsobem dělení státní dotace mezi jednotky univerzity, zajímá se o to, jakým způsobem se budou vyvíjet mzdy, zda bude dostatek financí na provoz kateder. V tomto roce byl navíc, v souvislosti s platností nového zákona o vysokých školách od 1.1.1999, projednán a schválen v AS UP „Vnitřní mzdový předpis UP“. Jaká je tedy současná finanční situace UP?

Nechci zdržovat přílišnými detaily, ale je třeba se nejprve zmínit o metodice přidělování dotace z úrovně MSMT na vysoké školy. Budeme hovořit pouze o neinvestiční dotaci, protože investiční dotace na stavební akce je poskytována tak, že je účelově vázána na určité stavby (v našem případě: adaptace „Jánošíkových kasáren“, VSK v Neředíně, loděnice FTK, případně odkoupení budovy RUP). Celková „čistá“ dotace UP (bez účelových položek, jako jsou např. stipendia pro doktorandy, které není možné použít k jinému účelu) je asi o 9% vyšší než loňský příspěvek.

Na tomto místě je třeba konstatovat, že celková výše dotace vysokým školám byla stanovena tak, že hypotetická částka na tzv. mzdové tarify byla sice zvýšena o neustále zdůrazňovaných 17%, ale částka na ostatní neinvestiční náklady byla zvýšena pouze asi o 3,8%. Odpisy investičního majetku byly začleněny do normativů na studenty (jsou tedy provázány s koeficienty fakult, nikoli s jejich reálným investičním majetkem). Kvalifikované odhady potvrzují, že při tolerovaném zvýšení počtu vysokoškoláků o 3%, se reálné dotace vysokým školám zvýšila asi o 7%, tedy méně než činí inflační růst cen. Je samozřejmě otázkou, zda při současném stavu naší ekonomiky a příjmů státního rozpočtu bylo možné dosáhnout vyššího nárůstu dotace i při proklamované vládní prioritě vzdělávání a vědy. Ministr školství, mládeže a tělovýchovy E. Zeman na svém posledním setkání s rektory VŠ 18. 3. 1999 přislíbil optimističtější situaci v příštím roce. Za pozitivní fakt je třeba považovat dotaci na tzv. specifický institucionální výzkum (výzkumné záměry) ve výši 700 milionů Kč (pro UP asi 25,9 mil. Kč), která je po delší době (po tzv. „250“) cílenou dotací na podporu vědy na vysokých školách. Dotací částky byly na VŠ děleny podle počtu studentů v návaznosti na koeficienty fakult a podle tzv.

„tvůrčího výkonu“ (nespecifický institucionální výzkum), kde rozhodující parametry jsou výše získaných grantových prostředků v posledních dvou letech, poměr počtu habilitovaných učitelů ke všem učitelům a poměr počtu doktorandů k celkovému počtu studentů.

Co z toho konkrétně plyne pro UP?

Schválený mzdový předpis prakticky garantuje nárůst tzv. „tarifů“ o 17%, v některých věkových kategoriích je tento nárůst ještě vyšší, protože se změnil systém časových mzdových postupů. Tím ovšem zbývá méně financí na osobní příplatky, které mohou být v průměru pouze asi desetiprocentní. Snižuje se tedy, bohužel, do značné míry možnost diferenciací mezi výbornými a horšími pracovníky. Otázkou je, zda jednotkami požadované mzdové limity budou moci být zcela využity na mzdy, aniž by byl ohrožen jejich prozoz. V současnosti totiž odhadované mzdové náklady, včetně odvodů na pojištění představují (i při neexistenci FKSP, který byl dotován ze mzdových prostředků) 81,4% celkové dotace! Podle nového mzdového předpisu budou vyplaceny mzdy poprvé za měsíc březen, ušetřené mzdové prostředky za období leden–únor by měly být vyplaceny jako součást dalšího platu (bývalý „13.“ plat).

Dělení dotace mezi jednotky UP, stejně jako celkový rozpočet UP (zahrnující i předpokládané příjmy, a tedy i vydání jednotek z poplatků, grantů a doplňkové činnosti) projednává na základě návrhu rektora UP Akademický senát UP. Protože na prvním jednání AS UP 17. 3. nedošlo ke shodě, bude na základě diskuse na tomto jednání připravena upravená varianta dělení dotace a doplněny přesnější údaje o příjmech všech jednotek UP. Bez ohledu na to, v jaké podobě bude rozpočet schválen, lze konstatovat, že výše státní dotace není postačující pro zabezpečení byť jen minimálního rozvoje univerzity. Výjimkou mohou být pracoviště, která získají dodatečnou dotaci z grantů nebo jinak financovaných projektů. Bazální provoz univerzitních pracovišť je možné zajistit pouze při dostatečných příjmech všech jejich jednotek z poplatků a z doplňkové činnosti. V tomto ohledu je třeba využít dosavadních zkušeností fakult i dalších součástí UP a všech zákonných možností k posílení příjmové stránky rozpočtu.

Podle mého názoru je také nejvyšší čas zamyslet se bez předsudků nad rezervami v univerzitní administrativě. Rozhodně přitom nejde o přesuny v rozhodovacích pravomocích složek UP, především fakult, ale o racionalizaci těch administrativních činností, kde je to funkčně možné. Prakticky na všech pracovištích budeme muset řešit nepopulární a složité problémy – zaměštnávat raději méně pracovníků, ale výkonnějších, kvalitnějších a také lépe zaplacených. Při současné rostoucí nezaměstnanosti je to jistě sociálně velmi těžké. S ohledem na budoucí rozvoj univerzity, o kterém budou rozhodovat právě špičkoví pracovníci, je to však nezbytné. Jako naléhavá nutnost se jeví potřeba vypořádat se se soukromými výdělečnými aktivitami některých našich pracovníků, které fakticky a nemalými částkami dotují univerzitu tím, že tyto pracovníci zatím bezplatně využívají např. počítačovou síť, telefony, počítače a další univerzitní zařízení. K této záležitosti je připravována celouniverzitní směrnice, jejíž obcházení bude muset být patřičně sankcionováno.

Pokud se jedná o dělení dotace mezi jednotky UP, vychází se z toho, že nárůst RUP a IC UP je do 7%, průměrný nárůst dotace fakult se blíží 10%. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu rozšíření služeb Ústřední knihovny UP a vznik Centra celouniverzitních aktivit a především v jeho rámci zaraženého Centra otevřeného a distančního vzdělávání, které, má-li fungovat jako na jiných předních univerzitách u nás, musí být alespoň částečně dotováno. Perspektivně počítáme se vznikem pora-

denského centra pro studenty. Taková centra již existují na větších univerzitách, k nimž patříme, a jsou studenty hodnocena vesměs kladně. Pro tento rok se zatím nepočítá s výraznější finanční dotací tohoto centra a bude učiněn pokus o získání sponzorských příspěvků na jeho činnost.

V návrhu dotací fakultám se projevuje výraznějším zvýšením dotacího přidělu nárůst počtu studentů u PF a CMTF (způsobený ve značné míře započtením studentů – držve samoplátci) a FTK (problémově se jeví korekce na tělesnou výchovu studentů jiných fakult UP), i to, že PF a CMTF mají v tomto roce již nenulový „tvůrčí výkon“. PdF se tyto změny příliš nedotkly (dotace oproti r. 1998 je o víc než 10% vyšší). Při dosavadním způsobu dělení je však nárůst dotace FF a zejména LF a PŘF nízký. Na tomto místě stojí za úvahy snížení úrovně „solidarity se slabšími“, především ze strany LF a PŘE, při rozdělování dotace na tvůrčí výkon. Tvůrčí výkon bude mimořádně také důležitým parametrem kvality té které fakulty a jeho zvyšování je třeba podporovat i dotací politikou. LF a PŘF jsou také nejvíce postiženy změněným systémem dotování odpisů investičního majetku. Jistým způsobem je třeba vzít ohled na projekt UP, spojené s její akreditací. Všechny tyto aspekty budou vzaty v úvahu při úpravě návrhu rozdělení dotace mezi jednotky UP.

Krátká poznámka k některým dotazům k FKSP. Tento sociální fond u veřejných vysokých škol již neexistuje. Jeho význam v podmínkách UP se projevil v době po povodních, kdy z něj byly poskytovány bezúročně půjčky, které alespoň částečně ulehčily situaci poškozeným. Bylo z něj možné poskytovat některé služby i našim důchodcům. Odpůrci tohoto druhu fondů namítají, že je určitým zdrojem povinného přerozdělování mzdových prostředků, které nyní odpadá. Tyto prostředky budou tedy součástí mezd – pokud na to budeme mít!

Na závěr se musím vyjádřit k torzení v Žurnále č. 22, kde se v informaci o jednání AS UP říká: „...zhoršující se finanční situace je mj. důsledkem převážně pasivní role akademických orgánů školy vůči finanční politice vlády v oblasti vysokého školství...“ Jaká je skutečnost? Je snad známo, že rozpočet kapitoly „školařství“ je součástí státního rozpočtu, který navrhuje vláda a schvaluje Parlament ČR. O tom, jaká jeho část bude použita na dotaci VŠ, rozhoduje MSMT ČR, včetně držve popsanych kritérií dělení. Tato kritéria jsou diskutována s reprezentací vysokých škol, konkrétně s Českou konferencí rektorů a s Radou vysokých škol. Při všech těchto jednáních reprezentace VŠ poukazuje na základě kvalifikovaných rozborů na podfinancování VŠ a přesně popisují rizika s tím spojená. Je samozřejmě otázkou, kolik peněz je možné použít při současném stavu naší ekonomiky na tuto dotaci. Mimo rozepsané dotace lze získat omezené finanční prostředky pouze na základě projektů dotovaných ze speciálních ministerských fondů, příp. jako účelové dotace. V posledních dvou letech se takto podařilo získat díky úsilí vedení školy a za spolupráce navrhovatelů projektů celkem asi 135 milionů Kč. Zda je to málo, nebo dost, ať posoudí čtenář.

Je třeba ale pochopit, že nic nedostaneme, přidáme-li s požadavkem: této nebo jiné naší fakultě chybí tolik a tolik milionů, pane ministře, buďte tak laskav a dejte nám je! Mimořádně, na UP jsou pracoviště, která čekají na dotaci a peníze jim nechybí! Asi by neškodilo, kdyby poradili ostatním. Upozorňuji ale, že vám poradí především torďe a efektivně pracovat a umět se svou odborností prosadit např. v grantových soutěžích! Chápu, že jsou na UP pracoviště, jejichž provoz tyto aktivity silně omezuje (viz příspěvek prof. V. Krále v posledních číslech ŽUP). Zdaleka to však neplatí vždycky.

Prof. L. Dvořák, CSc., rektor UP

Jen několik řádků

Z naší kuchyně

V kanceláři prorektora pro vědeckobadatelskou činnost UP mají počítač neschopný přijímat informace z ministerstev, grantových agentur a podobných institucí, kde se jedná o peníze, termíny, projekty, nabídky stipendií a programů pro fakulty z různých oblastí světa. Již dlouho a marně usiluje pan prorektor a statutární zástupce rektora UP u pana koestora UP o třicet tisíc korun na nákup počítače, který „umí“ Word.

V zájmu prevence informačního šumu, či dokonce zástavy informačního toku tohoto významu si dovoluji navrhnout paní děkance a pánům děkanům: udělejte vstřícné gesto a nabídněte stipendium o parciální výši 4 300 Kč panu prorektorovi. Tradičně dobré vztahy se tím posílí a fakultám to bude k užítku. Jestliže by se k vám přidali ředitel Informačního centra UP, ředitel SLO UP a FÚ AV s paní ředitelkou SKM UP, individuální příspěvek by mohl klesnout na neověřitelných 3 300 Kč.

A to je o dvě stě méně, než je cena rektora za nejlepší studentskou práci!

M. Hejtmánek

Zprávy, informace, oznámení**Ze zasedání Akademického senátu UP**

V úvodu zasedání AS UP 17. 3. 1999 představila předsdkyně AS PdF UP nové členy univerzitního senátu doc. B. Nováka, CSc., a studenta M. Koubka.

Poté schválili senátoři *Statut PaF UP, Volební a jednací řád AS PŘF UP, Volební a jednací řád AS FF UP, Volební a jednací řád AS FTK UP, Jednací řád VR LE, FF a FTK UP* včetně navržených úprav a navrženou změnu *Zkušebního řádu PF UP* podle doporučení legislativní komise AS UP. Schválen byl také návrh na změnu systému voleb do AS LF UP, podle které volič odevzdá svůj hlas vždy dle příslušnosti k dané komoře v AS LF (tj. studenti LF UP budou volit senátory fakulty pouze do studentské komory a akademičtí pracovníci pouze do akademické komory AS LF UP).

V další části zasedání projednával AS UP návrh rektora UP na rozdělení státní neinvestiční dotace, která pro rok 1999 představuje částku cca 590 mil. Kč. Pro fakulty tato částka představuje cca 10 % nárůst oproti minulému roku, pro UP jako celek 7 % (bližší viz *K rozpočtu UP a k financování VŠ vůbec*, str. 2). Vzhledem ke změnám pravidlům přidělování finančních prostředků vysokým školám v letošním roce navrhl předseda AS UP a rektor UP celkem tři varianty korekce, podle kterých by mohly být mezi jednotlivé fakulty finance rozděleny. Po několikahodinové diskusi však senátoři nedospěli ke konsensu především s poukazem na to, že celková dotace MŠMT je

pro provoz všech fakult nedostatečná (její „kupní síla“ je nižší než loni). Zástupci LF UP např. upozornili vedení UP, že deficit fakulty se zvýší až na 25 mil. Kč, což povede k tomu, že se provoz fakulty zhroutí. Doc. J. Štefanides (FF UP) podal návrh na medializaci problematiky financování vysokých škol, neboť problémy vyvolané nedostatkem finančních prostředků pro UP se každoročně opakují. Někteří další senátoři přitom vyzvali k protestu vůči vládní politice v oblasti financování vysokých škol. Jednání k tomuto bodu programu bylo uzavřeno nepřijetím ani jedné z navrhovaných variant rozdělení dotace; AS UP zároveň odmítl projednávat rozpočet UP na tomto zasedání.

V rámci projednávání dalšího bodu programu AS UP schválil *Vnitřní mzdový předpis UP* se zpracovanými úpravami provedenými na základě připomínek MŠMT, k nimž podal komentář kvestor UP (viz také *K rozpočtu UP a k financování VŠ vůbec*, str. 2).

V závěru informoval rektor UP o zvolení Msgr. J. Graubnera předsedou Správní rady UP.

Na úterý 23. 3. byl dohodnut termín schůzky předsedů senátů fakult, jejímž účelem je zformulovat prohlášení o finanční situaci VŠ (viz *Otevřený dopis*, str. 1).

Příští zasedání Akademického senátu UP proběhne 21. dubna 1999, ve 13.00 hod. v zasedací síni RUP.

-mav-

Akademičtí pracovníci UP členy Akreditační komise

V souladu s ustanovením § 83 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ustavila Akreditační komise stálé pracovní skupiny pro jednotlivé skupiny oborů. Z Univerzity Palackého byli do stálých pracovních skupin jmenováni tyto akademičtí pracovníci:

prof. PhDr. J. Jařab, CSc., prof. ing. Z. Stránský, CSc. (členové Akreditační komise a předsedové pracovních skupin), prof. PhDr. E. Petrů, DrSc., doc. PhDr. L. Topol'ská, prof. RNDr. PhDr. J. Štěpán, CSc., doc. ing. A. Lebeda, DrSc., prof. RNDr. J. Pospíšil, DrSc., prof. MUDr. J. Dušek, DrSc., a doc. PhDr. J. Kysučan, CSc. (členové pracovních skupin).

-red-

Vázení přátel, studenti a všichni,

kteří máte zájem spolupracovat na agenturní práci pro Univerzitu Palackého. Obracíme se na vás s nabídkou spolupracovat s *Konferenčním servisem UP* na akcích, které organizujeme v rámci *public relations UP*, a na agendě spojené s pořádáním kongresů a konferencí, kterých je v tomto roce asi 30.

Dalších akcí, které bychom mohli na základě tohoto projektu uskutečnit, je v nabídce mnohem více.

Pokud by se z vaší strany jednalo o trvalejší spolupráci, vytvořil by se tým, který by mohl pracovat na dlouhodobějších projektech. Postupně máte možnost navázat kontakty se sférou, ve které budete třeba po škole působit. Zdokonalíte se v pracovním jednání a navíc je práce na konkrétních akcích finančně ohodnocena.

Pokud vás nabídka zaujala, zavolejte na tel. č. 068/563 1038 a domluvíte si schůzku.

Ing. J. Pour

Kandidáti pro volby do AS PdF UP

Akademičtí pracovníci:

doc. J. Čížová, CSc., Mgr. M. Dopita, Mgr. N. Gillová, doc. P. Herynek, PhDr. V. Hrdličková, Dr., dr. M. Chráška, PhDr. H. Jodasová, PhDr. V. Klupal, Dr., RNDr. J. Kočendová, RNDr. J. Laitochová, CSc., PaedDr. L. Ludíková, CSc., doc. B. Novák, CSc., PhDr. S. Obenausová, PhDr. A. Petrová, Dr., PhDr. I. Procházková, CSc., PaedDr. P. Režný, Mgr. J. Slavotínek, PaedDr. J. Svobodová, PhDr. E. Urbanovská, Dr., PhDr. O. Vomáček, O. Vránová, Dr., PhDr. P. Zima.

Studenti:

A. Beranová, D. Davidková, G. Gabrhelová, L. Chrenková, L. Janatová, H. Konvalinková, K. Kopecký, H. Korčáková, A. Machalová, J. Marešová, J. Masařová, K. Nováková, A. Pospíšilová, V. Purketová, L. Richter, J. Sejalová, M. Strnadlová.

Připomínáme, že volby do Akademického senátu Pedagogické fakulty UP se uskuteční 12. 4. (1. kolo), 14. 4. (2. kolo) a 16. 4. (3. kolo).

-red-

Zeptali jsme se za vás**Probouzí se právní vědomí na UP?**

V *Žurnálu* č. 16/1999 informovalo právní oddělení o zpřístupnění obecně závazných právních předpisů vztahujících se k činnosti UP na webových stránkách UP, a to v předpokládaném termínu 15. 2. 1999. Zásluhu PhDr. P. Urbáška, Mgr. V. Kubáka a Mgr. P. Voláka se podařila tato instalace již k 1. 2. 1999 a navíc bylo instalováno počítařové náostřev v této rubrice. K 16. 3. 1999 byla uvedena stránka navštívena celkem 128krát a po odpočtu 18 kontrolních návštev zaměstnanců právního oddělení lze konstatovat, že ostatní zaměstnanci navštívili tuto rubriku 110krát. Na UP je v současné době cca

Stručně

Akademičtí sbor Žerotín, sbor Moravské filharmonie Olomouc, uvedl 22. 3. 1999 v chrámu sv. Michala *The Bach Chorus fo Koriyama* (Japonsko) s dirigentem Kazuo Saito.

Ve čtvrtek 25. 3. se sešlo *Kolegium rektora UP*, které na svém zasedání projednalo stav příprav Academia filmu Olomouc 1999, rozbor hospodaření za rok 1998, Organizační řád RUP aj.

Studentský biograf (Filmový sál FF UP, Křížkovského 10) uvedl 25. 3. jeden ze slavných snímků I. Bergmana *Persona*.

Ve filmovém a hudebním sále Centra Aletti se 25. 3. uskutečnila přednáška a *autorské čtení Václava Vokolka*.

-mav-

Rendez-vous à Olomouc

V Olomouci dojde k setkání dvou kultur – české a francouzské. Stane se tak v rámci festivalu nazvaného přibližně „Rendez-vous à Olomouc“, jehož třetí ročník se uskuteční ve dnech 15. – 30. 4. 1999. Na jeho programu se podílejí Univerzita Palackého, Francouzské centrum v Olomouci, reprezentující Francouzský institut v Praze, a francouzská sekce Slovanského gymnázia v Olomouci. Festival se koná pod záštitou olomoucké radnice a francouzského velvyslanectví. Získal podporu Okresního úřadu a sponzorují jej Česká drožďárenská společnost, a.s., VIVENDI, KAROSA, a.s., Vysoké Mýto, LEROY SOMER.

Francouzské kulturní dny jsou uspořádány ve spolupráci s Jazz Tibet Clubem, olomouckými kiny, Vlastivědným muzeem Olomouc, Informačním centrem UP, S-klubem, Divadlem hudby, sportovním klubem Kulový blesk, provincií Hainaut a delegací Wallonie-Bruxelles v Praze.

Mezi četné akce patří retrospektiva art brut Jeana Graniera, výstava a konference pojednávající o spisovatelích z Hainaut, filmy, turnaj v koulené, profesionální Divadlo na voru s představením „Zakletý úsměv“ a amatérské divadlo studentů francouzské sekce Slovanského gymnázia.

Výjimečnou událostí „Rendez-vous à Olomouc“ budou jistě koncerty skupiny THOMY & CO, jazzové formace s afrolatinskými rytmy a skupiny DEBOUT SUR LE ZINC, nastupující francouzské sestavy, kráječijí ve stopách Têtes Raides a ovlivněné jidiš, keltskými melodiemi a realismem staré Paříže.

-kar-

Události

Studijní veletrh BeSt '99

V neděli 14. 3. skončil veletrh studia ve Vídni BeSt '99. Veletrh nabízí možnost dalšího vzdělávání asi 30 000 rakouských maturantů a dalším stovkám vysokoškolských studentů, kteří hledají profilaci oboru nebo studium v zahraničí. Veletrh zároveň slouží jako fórum pro navázání kontaktů, výměnu informací s vystavujícími partnery a v neposlední řadě jako prezentace a reprezentace školy. Univerzita Palackého byla jednou z 37 zahraničních škol, které přijely na veletrh ze 13 zemí Evropy i ze zámoří.

V hodnocení zájmu o naši školu se samozřejmě nemůžeme srovnávat se školami rakouskými, které mají a priori všechny výhody „domácího hřiště“ a ony vlastně tvoří základní nabídku na veletrhu. Budeme-li se však srovnávat s jinými zahraničními školami včetně škol německých, kde nepůsobí žádná jazyková bariéra, můžeme říci, že zájem o Univerzitu Palackého nebyl malý. Zájem projevil agentury a kanceláře s centrální působností, např. AEGEE, CEEPUS, Wissenschaftsministerium-Studieninformation aj., o nabídku UP se zajímali i jednotliví studenti a jejich rodiče, mezi nimiž bylo nemálo slovenských zájemců i zájemců z řad rakouských Čechů, kteří vítají nový vysokoškolský zákon umožňující studium v češtině i pro cizince zdarma. Jak se projeví zájem o UP konkrétně, lze těžko odhadnout. Ne všechno se dá změřit, spočítat. Pokud bychom chtěli sledovat, jakou efektivitu měla ta či ona forma prezentace školy, pak by bylo dobré ptát se nově přichozích studentů, kde a jakou formou se o UP dověděli.

Z úsporných důvodů jsme sdíleli stánek s Masarykovou univerzitou. Znamená toto

společné vystoupení důraznější propagaci moravských škol, nebo je to konkurence s přibližně stejnou nabídkou? Otázež je víc – např. jak účinně propagovat univerzitu (prostřednictvím agentur, účasti na veletrzích, osobním jednáním...), kde (v Evropě – Brusel, Milán, Barcelona, Vídeň... – nebo v Asii), zda vůbec se takových akcí zúčastňovat. Toto jsou asi otázky, které si klade nejen odbor zahraničních vztahů, ale jistě to zajímá s rostoucí konkurencí škol a hledáním jiných finančních zdrojů a nakonec i z prestižních důvodů širší akademickou veřejnost. Podíváme-li se na naši první účast na veletrhu v roce 1992, musíme konstatovat, že jsme na univerzitě a hlavně na fakultách udělali kus práce. Zpočátku jsme nabízeli češtinu pro cizince a *Letní školu slovenských studií*, ostatní studia jen v českém jazyce. Také propagační materiály byly celkem chudé. Dnes nabízíme v angličtině celé šestileté studium medicíny, středoevropská studia na Katedře politologie FF UP, již zmíněnou češtinu pro cizince a *Letní školu*, studium moderních jazyků s aplikovanou ekonomikou, ev. postgraduální studia, to vše zároveň prostřednictvím propagačních materiálů na velmi dobré profesionální úrovni.

Pokud se tedy budeme ptát, zda máme dát o sobě vědět, pak odpověď bude rozhodně ano. Je pouze potřeba lépe celou propagaci promyslet a kromě prezentace UP jako celku se cíleně zaměřit na propagaci jednotlivých stávajících cizojazyčných programů a s výhledem do budoucna plánovat vytváření a nabídku programů nových.

J. Herynková,
ved. kanceláře zahraničních styků UP

Tryzna za moravského markraběte Jošta

Ve čtvrtek 18. 3. 1999 byly v kostele sv. Tomáše v Brně za účasti osobností z církevního, politického a kulturního života a velké účasti brněnské veřejnosti uloženy ostatky markraběte a pána Moravy Jošta Lucemburského. V letošním roce bylo rodinné pohřebiště Lucemburků otevřeno a byly prozkoumány archeologicky a antropologicky kosterní pozůstatky zde pohřbených Lucemburků. Konečné výsledky budou teprve zveřejněny, ale již dnes můžeme zpřesnit rok narození markraběte Jošta a jeho tělesné vlastnosti.

Markrabě Jošt patřil mezi nejvýznamnější politické činitele své doby. Dosáhl také titulu zvoleného římského krále a byl braniborským markrabětem. Díky jemu se Špilberk stal alespoň na chvíli centrem politického dění říše a Morava sídlem nominálně nejdůležitějšího panovníka. Jak zdůraznili řečníci na tryzně, brněnský biskup Msgre. Vojtěch Cikrle a ředitel Muzea města Brna dr. Vaněk, je potřebné, aby i dnes jsme se vraceli ke svým kořenům a neztratili spojitost se svou historií. Ostatně i o tom svědčil značný zájem sdělovacích prostředků i obyvatel Moravy.

JUDr. J. L. Bělý,
PF UP

Titanic dojel!

To, co se nepodařilo Titanicu na počátku tohoto století, zvládli studenti Katedry rekreologie FTK UP 19. 3. 1999 v 19 hodin 19 minut a 19 sekund. Právě v tuto dobu vyplula na neklidnou společenskou vodu loď, kterou katedra rekreologie vysílá každým rokem pod názvem „Rekreoňám“ (čili ples Katedry rekreologie FTJ UP v pavilonu A výstaviště Flora Olomouc). Výtěžek plavby putuje na konto *Student*, jež finančně podporuje zahraniční cesty studentů na vědecké konference.

Při této příležitosti jsou vyhlášeny naše nejlepší plavčice a plavčíci. Nyní se této cti dostalo Zdence Malotové a Janu Vybíralovi.

Loď byla poctěna nejen zástupci jednotlivých ročníků, ale i mohutným Zekonem. Dokázal pokořit pravou českou ocel, ješitnost mužů a srdce přítomných dam. Během naší plavby nás minula Aurora či Žlutá ponorka. Ovšem vrcholným navigačním výkonem posádky se stal moment vyhnout se mohutnému ledovci. Po této situaci propuklo mohutné veselí, které pokračovalo do ranních hodin.

E. Hrabálek,
student FTK UP

Seminář o díle Anny Achmatovové

Katedra slavistiky FF UP uspořádala 18. 3. mezifakultní seminář o díle ruské básnířky Anny Achmatovové. Kromě studentů rusistiky se ho zúčastnili i studenti z pedagogické fakulty v Hradci Králové a z pedagogické fakulty v Ústí nad Labem. Z obou fakult, ale také z pražské pedagogické fakulty a ze Zápaadočeské univerzity přijeli i učitelé.

Hlavní referát přednesla prof. D. Kšicová, DrSc., z Masarykovy univerzity Brno, která zařadila ranou tvorbu Achmatovové do kontextu ruské poezie začátku století a zvláště se zaměřila na vliv folklóru a starší ruské poezie na formování básnického stylu autorky. Druhý referát měl doc. J. Honzík z Prahy. Orientoval jej zejména na srovnání básnických typů A. Achmatovové a M. Cvětajevové. Další příspěvek doc. O. Richterka, CSc., z Hradce Králové se věnoval českým překladům básniřčina díla, zvláště pak překladům nedávno zesnulé Hany Vrbové. Prof. M. Zahradka, DrSc., hovo-

řil o Bablerových překladech Achmatovové, které patřily mezi první překlady této autorky v Československu vůbec.

O tématech referátů se rozvinula živá diskuse, která svědčila o širokém zájmu o tvorbu Achmatovové, ale i o solidních znalostech diskutujících o ní. Seminář se zúčastnil kulturní rada velvyslanectví Ruské federace v Praze Donatas Jakubaitis a také předseda České asociace rusistů doc. dr. Jaroslav Vávra, CSc.

Prof. M. Zahradka, FF UP
Foto T. Jemelka

Univerzita Palackého, město, region

Významným prvkem této strategie jsou samozřejmě oblasti vědy a vzdělání, kultury, tělovýchovy, využití volného času a zkvalitnění životního prostředí, na jejichž koncipování se podstatným způsobem podílela UP prací svých zástupců. V materiálu je formulována rozhodující role UP v terciárním vzdělávání včetně vzdělávání celoživotního, ve vědě, výzkumu a další tvůrčí činnosti, kde by měla významně přesahovat rámec regionu i ČR.

Kompletní verze uvedeného pracovního materiálu je k dispozici zájemcům na sekretariátě rektora UP, kde je možné získat i další informace o evropských regionálních rozvojových projektech. Je žádoucí se zamyslet nad možnostmi zpracování konkrétních společných

projektů, např. s MÚ v Olomouci, Regionální agenturou, Hospodářskou komorou, Úřadem práce a dalšími institucemi, protože mohou být významným alternativním zdrojem financování některých aktivit UP a zároveň mohou přispět k širšímu propojení univerzity s jejím regionálním zázemím. Jako příklad může posloužit studie FTK UP o využití areálu Nefedín ke sportovním a rekreačním aktivitám fakulty, univerzity i široké veřejnosti.

Pozn.: V deníku MF DNES ze dne 17. 3. 1999 je v regionální příloze „Střední Morava“ publikován rozhovor na toto téma s přednostou OÚ v Olomouci ing. J. Březinou.

Prof. L. Dvořák,
rektor UP

Dokončení ze str. 1

Z vědeckých pracovišť UP**Projekty a výsledky molekulární hematologie /I/**

O tomto tématu rozmlouváme s **prof. MUDr. Karlem Indrákem, DrSc.**, přednostou Hemato-onkologické kliniky (HOK) LF UP a FNO.

Laboratoř molekulární genetiky HOK byla na naší univerzitě první vědecky produktivní laboratoří tohoto zaměření. V letech 1994–95 byla významnou součástí formujícího se Centra molekulární biologie a medicíny UP (CMBM UP), ale v projektu *Profilování CMBM UP* (ŽUP č. 7 a 8) se o této laboratoři nemluví. Znamená to, pane profesore, že jste se pro spolupráci s ostatními pracovišti na UP uzavřeli, resp. předali molekulární genetickou problematiku na jiné pracoviště?

To jistě ne. Ačkoliv dva ze tří graduovaných pracovníků, které jsme počátkem 90. let vyslali na dlouhodobou stáž do USA, uplatňují získané zkušenosti na jiných, lépe finančně motivujících pracovištích, získala naše laboratoř v posledních dvou letech po dvou grantech z GA ČR i z IGA MZD ČR v celkové hodnotě několika milionů korun a další dva výzkumné úkoly (IGA a GAČR) zahajujeme v tomto roce.

O co se tedy jedná?

Autoři projektu *Profilování CMBM UP* s cílem získat pro přesně specifikovaný projekt podporu MŠMT, použili osvědčené, ale dle mého názoru v této souvislosti ne zcela oprávněné označení – *Profilování centra molekulární biologie a medicíny UP*. Já ale pod pojmem Centra vnímám uskupení, které řídí, „zastřešuje“ či koordinuje přinejmenším většinu pracovišť zabývajících se příslušnou pro-

blematikou na UP. A o to se zde nejedná. Vždyť jen na LF UP dnes již pracuje nejméně deset pracovišť využívajících molekulární biologii a z těch jsou součástí Centra jen 2! Na druhé straně ze šesti pracovišť, které Centrum tvoří, dvě nejsou součástí UP. Existence takového Centra může vedle zavádějího názvu vést např. k znevýhodnění ostatních pracovišť při získávání grantů MŠMT. Abychom v budoucnu podobným nedorozuměním zabránili, sešli se nedávno zástupci projektu *Profilování CMBM UP* se zástupci ostatních pracovišť LF UP zabývajících se molekulární biologii a přijali závěry, které by podobným nedorozuměním v budoucnu měly zabránit.

Laboratoř molekulární genetiky HOK je známá především výsledky studia hemoglobinopatií (abnormálních forem červeného krevního barviva, Hb), kterými se dostala někdejší ČSFR na molekulárně genetickou mapu světa zabývající se těmito celosvětově nejrozšířenějšími vrozenými chorobami. Prioritní poznatky odstartovaly odhalení Hb Olomouc v roce 1987. Následovaly popisy šesti nově identifikovaných talasemických alel a odhalení Hb Hradec Králové. Jaké další výsledky jste získali v poslední době?

K novým výsledkům patří identifikace Hb Haná s paradoxně mírnější chudokrevností u kuřáků než u nekuřáků (Divoký V., Indrák K., Divoká M.

a kol., *Vnitřní lékařství* 43, 1997, č. 5). Identifikovali jsme nový mechanismus dávající vznik beta-talasemii vmezeřením (inzerci) dlouhých roztroušených jaderných elementů (transposon L1) do beta globinového genu. Prezentace tohoto nálezu na hematologickém sjezdu v USA (Divoký V., Indrák K., Mrug M. a spol., *Blood* 88, 10, Suppl 1, 1996) vzbudila velký ohlas a podrobná publikace je nyní připravována do tisku. Informace o nově identifikované beta talasemické alele vyjde v letošním čísle *Vnitřního lékařství* (Divoký, Kynčlová, Indrák a kol.).

Ve spolupráci s prof. D. Higgesem z Oxfordu jsme objasnili a s pomocí transgenní myši potvrdili nový mechanismus potlačení genové exprese u savců, způsobující u našich nemocných vznik alfa talasemie. Tyto nové závažné poznatky o negativní regulaci genové exprese připravujeme pro publikaci v časopisu *Nature* (Higgs D., Indrák K. a kol.). Rozsáhlé studie haplotypů (výskytu genových polymorfismů, tedy strukturálních změn DNA, které sice nemají funkční projev, ale jejichž nenáhodný výskyt umožňuje dělat závěry o způsobu dědičnosti) beta globinového komplexu ukazují, že talasemické geny se k nám dostaly většinou z mediteránní oblasti nebo vznikly spontánní mutací (Kynčlová E., Kovaříková L., Fajková P. a kol., *Vnitřní lékařství* 44, 9, 1998).

(Pokračování příště)

-mh-

Představujeme: externí členové nové Vědecké rady UP**Vzpomínky****Vzpomínka na MUDr. Františka Musila**

Dne 1. 4. si připomínáme patnácté výročí úmrtí MUDr. F. Musila, vedoucího lékaře dorostového oddělení UP. Zemřel profesně činný jako lékař – pracující důchodce chválkovického Domova důchodců, tedy „v bílém pláští“, jak si vždy přál. Den před tím ještě ošetřil a vizitoval své pacienty.

Je známo, že ve 30. letech se jako posluchač LF MU v Brně stal oblíbencem a demonstrátorem doc. V. Vejvodského, pozdějšího profesora UP, který v něm viděl svého žáka a pokračovatele. Zhoršující se oční vada mu však znemožnila operovat, a proto se specializoval v jiném oboru. Do smrti prof. Vejvodského byli v přátelském vztahu. Svým zaujetím pro medicínu inspiroval mnohé, především mladšího brněnského bratrance Jana Musila, radiochirurga a klinického asistenta prof. Navrátila.

Na UP vybudoval organizačně vzorovou strukturu lékařské péče o vysokoškolské studenty a zaměstnance univerzity. Mnozí dodnes vzpomínají na jeho citlivý psychologický přístup – studentům byl rádcem a přítelem. Medici stážovali a praktkovali v šestém ročníku pod jeho vedením v ordinacích dorostového oddělení. Se zahraničními studenty rád rozprávěl brilantní francouzštinou. Vyznačoval se empatickými prohumánními postoji a vytříbeným humorem. Jako vynikající houslista absolvoval řadu zahraničních koncertů. O sobotách, po pracovní době, muzicíroval s vlastním kvartetem.

Po posledním rozloučení s dr. Musilem prohlásil jeden z jeho devadesátiletých pacientů, publicista a vitální, mentálně svěží autor stovek anekdot: „Už zde nemám co dělat, když zemřel doktor Musil, bez něj mi bude smutno.“ Nedlouho na to sám vydechl naposledy.

-rvf-

Prof. Jiří Svoboda, FF OU Ostrava, lit. historik a kritik

– nar. 19. 1. 1931 v Místku. Po skončení studií na FF UP v Olomouci (obor čeština–filozofie) působil v letech 1955–60 na středních školách na Ostravsku. V roce 1960 byl přijat jako odborný asistent na Katedru bohemistiky Pedagogického institutu v Ostravě a začal se systematicky věnovat dějinám české literatury 19. a 20. stol., současně se zabýval literaturou ve Slezsku a na severní Moravě. Kandidátskou disertací *Generace a program* zaměřenou na literárněhistorický výklad teoretických programů básníků Devětsílu obhájil v roce 1968. Jeho badatelský zájem směřoval také k básnické tvorbě Jaroslava Seiferta, zvláště k počátečnímu období jeho tvorby. V roce 1970 obhájil disertaci na téma *Proletářská poezie Jaroslava Seiferta* a získal akademický titul PhDr. Už od počátku 60. let se současně věnoval regionální literární tradici, tiskl studie o autorech, kteří svým významem přesáhli hranice ostravského regionu, o P. Bezručovi, V. Martínkovi, L. Hořké, J. Strnadlovi aj. Připravil také edice z děl těchto autorů. Vedle badatelské práce se věnoval také literární kritice, tiskl recenze a kritické stati v časopisech a kulturních rubrikách novin jako je *Impuls*, *Literární listy*, *Literární měsíčník*, *Kulturní měsíčník*, *Tvorba*, *Kmen*, *Tvar*, *Alternativa* aj. Protože mu v 70. letech nebyla povolena habilitace, předložil habilitační práci až v roce 1980 na téma *Tvorba a region*. *Sedm kapitol o literatuře na Ostravsku*. V roce 1981 byl jmenován docentem pro dějiny české literatury. Hodnost doktora věd získal v roce 1988 obhajobou disertace, jejíž základem byla monografie o životě a díle spisovatele Vojtěcha Martínka. V roce 1987 absolvoval před Vědeckou radou Filozofické fakulty UP v Olomouci profesorské řízení a byl o rok později jmenován profesorem pro dějiny české literatury. V roce 1996 založil Ústav pro regionální studia na Ostravské univerzitě, který se věnuje nejen regionální tematice, ale i zvláštěm internetnickým aspektům v literatuře a kultuře Slezska. Jako pedagog přednáší dějiny české literatury a vede katedru české literatury, literární vědy

a dějin umění na FF OU. Napsal také řadu učebních textů a skript, je vědeckým redaktorem *Spisů* a sborníků vydávaných v oboru literární dějiny a literární věda na OU, je členem Obce českých spisovatelů.

Z knižních publikací: *Generace a program*. *Spisy Pedagogické fakulty v Ostravě*, sv. 25. SPN, Praha 1973, 112s., Vojtěch Martínek, život a dílo. *Profil*, Ostrava, 259 str., Literární tradice ve Slezsku a na severní Moravě v 19. a 20. stol. In: *Slezsko a severní Morava jako specifický region*. Ostravská univerzita 1998, 252 s. aj.

Prof. ing. arch. Vladimír Šlapeta, DrSc., prorektor ČVUT Praha

– nar. 5. 5. 1947 v Olomouci. Po maturitě na gymnáziu v Olomouci Hejčíně absolvoval architekturu na ČVUT. V letech 1972–73 architektem v Ostravě, v letech 1973–91 vedoucí odd. architektury Národního technického muzea v Praze, v letech 1989–91 gen. sekretář Mezinárodní konfederace architektonických muzeí ICAM, v roce 1999 proděkan a v letech 1991–97 děkan FA ČVUT, od r. 1997 prorektor ČVUT. Přednášel ve většině evropských zemí, v USA, Kanadě, Izraeli a Brazílii. Je autorem obytných staveb v Ostravě, Koprivnici a Voznici u Prahy a řady publikací, např. *Brněňští funkcionalisté* (Helsinky 1983 a Innsbruck 1985), *Adolf Loos a česká architektura* (1984), *Czech Functionalism 1918–1938* (Londýn 1987), *Stavění České republika* (Berlín 1997) aj., dvou průvodců po moderní architektuře Prahy, řady monografií českých architektů a příspěvků v mezinárodních architektonických časopisech. Je čestným členem Amerického institutu architektů, Svazu německých architektů a Královské instituce britských architektů, Fellow of Wissenschaftskolleg zu Berlin, členem Učeného spolku ČR a Akademie der Kunstve v Berlíně. Pro školní rok 1999–2000 byl jmenován Visiting Scholar of the Canadian Centre for Architecture v Montrealu. Je držitelem Kunstpreis Berlin 1992 a medaile MŠMT 1. st. (1993).

(Dokončení příště)

-red-

Univerzitní pracoviště informují

Encyklika papeže Jana Pavla II. Fides et Ratio

Dne 10. 2. 1999 proběhlo na akademické půdě naší teologické fakulty představení poslední encykliky Jana Pavla II. *Fides et Ratio*. Přinášíme nyní krátké představení jejího obsahu.

Papež Jan Pavel II. podepsal 14. 9. 1998 text encykliky (okružního dopisu), určené všem biskupům katolické církve, všem věřícím a všem lidem dobré vůle a kultury. Encyklika byla zveřejněna 15. 10. 1998.

Jak je již patrné z názvu encykliky, jedná se v ní o vztah mezi rozumovým poznáním a vírou. Samotný text encykliky je strukturován do sedmi velkých kapitol s úvodem a závěrem a celý text je rozčleněn do číslovaných oddílů, kterých je celkem 108.

Úvodní slova encykliky dávají poznat, že se nejedná o strohý církevní text. V duchu papežova myšlení, formovaného personalistickou filozofií, se začíná slovy: „Víra a rozum jsou jako dvě křídla, jimiž se lidský duch pozevedá ke kontemplaci pravdy“. Víra a rozum nejsou chápány v protikladu, nýbrž ve vzájemném souladu. Jejich vzájemná spolupráce při kontemplaci pravdy je umožněna rozlišením způsobu poznávání, který je specifický jak u rozumu, tak u víry. Obě stránky lidského ducha jsou ale dle papeže vzájemně provázány a doplňují se při nazírání vždy větší pravdy.

Další slova pak zdůrazňují nutnost snahy o poznání, aby člověk mohl poznat i sám sebe. Úvod encykliky má název, který je převzat z nápisu na delfské věštině: „Poznej sám sebe“. Tím způsobem je celá encyklika výzvou pro každého člověka, protože v každém člověku je zakořeněna touha po pravdě. Papež vyzývá, aby se lidé nebáli pokládat si existenciální otázky, jako například: „Kdo jsem? Od kud přicházím a kam směřuji? Jaký je smysl přítomnosti zla, utrpení a smrti? Co bude po tomto životě?“ (č. 1). Můžeme říci, že papež takto vybízí všechny k pravdivému tázání se a hledání pravdy a smyslu. Jako cestu k tomuto tázání poukazuje na prastarou skutečnost úžasu, který otevírá lidského ducha vůči tomu, co je mimo něj. „Bez úžasu by se člověk zřítíl do

prázdného opakování a stal by se postupně neschopný opravdu osobní existence“ (č. 4). Nebezpečí hrozící dnešnímu člověku je pro papeže zapomenutí hledání objektivní pravdy, která přesahuje člověka. Zapomněli-li se člověk orientovat na pravdu, která jej přesahuje, a je-li bez vztahu k ní, padá do šílenství vlastních soudů, které nemají objektivní měřítko. Zapomenutí na tázání se po samotném bytí vede k uzavření se do částečnosti a fragmentace poznání. Podle papeže z toho plyne, že člověk je hodnocen pouze z hlediska pragmatických kritérií na empirickém základě. „...rozum pod tíhou množství poznatků se zkroutil sám do sebe a den ze dne se stal méně schopným pozvednout svůj pohled k výšinám a odvážit se dosáhnout pravdy samotného bytí“ (č. 5).

Papež sám charakterizuje encykliku jako nabídku zdravé provokace pro filozofické myšlení, „aby tak filozofie mohla znovu získat a rozvinout svou plnou důstojnost... Filozofie, která má velkou odpovědnost za formování myšlení a kultury neustálou výzvou ke hledání pravdivého, musí bezpodmínečně znovu získat své prvotní povolání“ (č. 6).

Názvy jednotlivých kapitol nám pomohou alespoň trochu přiblížit obsah celé encykliky: 1. kapitola nese název *Zjevení Boží Moudrosti* a v ní papež poukazuje na to, že celek bytí pochází od Boha. On je také dárce intelektu. Víra a rozum si v podstatě nemohou protifačovat, ale navzájem se doplňovat. 2. kapitola nese název *Credo ut intellegam* (Věřím, abych chápal). Papež zde poukazuje na víru, která svou vnitřní náplň vyjadřuje tázáním se. Dále také poukazuje na možnost poznání Boha rozumem cestou *analogie*, která byla známa v nejstarších kulturách. „Véra osvobozuje rozum, jelikož mu dovoluje koherentně dospět k objektu poznání a umístít ho v onom nejvyšším řádu, ve kterém vše získává smysl“ (č. 20). Papež poukazuje také na to, že nemožnost poznání Boha je zaviněna i hříchem – uzavřeností člověka do sebe sama, či svobodným

rozhodnutím nechtít poznat poslední smysl bytí z důvodů požadavků, které tento smysl na člověka klade. 3. kapitola *Intellego ut credam* (Chápu, abych uvěřil) poukazuje na touhu po poznání a ukazuje příklady jak z Bible, tak od Aristotela. Každá základní pravda se představuje ve formě otázky po smyslu života a výchozím bodem této otázky je nevyhnutelnost smrti (č. 26). Je nabídnuta definice člověka: „Ten, kdo hledá pravdu“ (č. 28).

Vedle rozumového hledání papež poukazuje, díky personalismu, na druhou cestu poznání pravdy, kterou je cesta důvěry – odezdání se druhému v lásce a věrnosti je také cestou k poznání pravdy. „Člověk hledá pravdu a hledá osobu, které by se mohl svěřit“ (č. 33).

V dalších kapitolách je nastíněn historický vývoj vztahu mezi vírou a poznáním: *Vztah mezi vírou a poznáním* (4. kap.). Pak následuje kap. 5: *Zásahy magisteria v oblastech filozofie*. Poslední dvě kapitoly poukazují na *Vzájemné působení teologie a filozofie* (6. kap.) a na *Aktuální požadavky a úkoly* (7. kap.). V závěru papež ještě jednou zdůrazňuje hodnotu filozofického tázání ve vztahu k chápání víry a poukazuje na nutnost prohloubení reflexe o transcendentáliích – kráse, dobru a pravdě.

Encyklika tedy na jedné straně zasahuje do všeobecně lidské oblasti tázání se po smyslu bytí a vyzývá každého člověka, aby se nezastavoval před základními otázkami existence, ale hledal směle odpověď i s jejími náročnými požadavky. Na druhé straně se zabývá specifickým vztahem filozofie a teologie uvnitř církve a teologických disciplín.

Její veliká výzva pro člověka zní: nebát se tázat a důvěřovat v rozum, který je schopný nalézt odpovědi po smyslu bytí.

Pro ty, kteří by se s textem encykliky chtěli blíže seznámit, odkazují na internetovou stránku Vatikánu www.vatican.va, kde je možno text nalézt ve všech světových jazycích.

ThLic. R. Machan,
CMTF UP

Diskuse, názory, ohlasy

Když dva docenti dělají totéž...

Když dva docenti dělají totéž, je jeden zařazen do 12. třídy, druhý do jedenácté. Ze je to možné, dokazují nynější platové výměry pro některé ze starších docentů, podle nichž jsou zařazeni do 11. platové třídy, neboť jejich habilitace neproběhla s obhájením práce. Ti, kteří mají habilitaci s prací, jsou zařazeni do 12. třídy.

Domnívám se, že nejen postižení, ale i já musíme považovat toto rozhodnutí zaměstnavatele za nešťastné. Jelikož mi nechybí jisté právní vzdělání, dovolil bych si tvrdit, že dokonce není ani v souladu se zákony této země. I když připustím, že právní normy se dají někdy chápat i vícerym způsobem a že tudíž ani můj výklad nemusí být správný, chci se vysvětlením svého názoru pokusit rozehýbat kolem této věci debatu. Ta ukáže, kdo se mylí. A bude-li mylný můj názor, poslouží jeho vyvrácení alespoň k tomu, že se všem vysvětlí, v čem je ten druhý názor správný.

Hned v úvodu chci zdůraznit, že proti samotnému obsahu – totiž, že zaměstnavatel bude uznávat jen docenty s obhájenou habilitační prací – nic nemám a právo zaměstnavatele na tento požadavek vůbec nezpochybňuji.

Co se mi ale na tomto požadavku zdá nesprávné je:

a) Platí ihned. (Když mění stát bankovky, upozorní na tento fakt před zavedením nových, určitý čas jsou v oběhu staré i současné a po uplynutí tohoto období lze tyto staré bankovky ještě v bance vyměnit. Nepomohl byl tento případ a stovky obdobných k analogickému řešení? Bylo by to také i humánní řešení.)

b) Jde proti duchu kolektivního vyjednávání s odbory. Pokud Koordinační odborová rada jednala s p. kvestorem a p. Barnettovou, kteří zastupovali při kolektivním vyjednávání zaměstnavatele, dohodli jsme se na lhůtu dvou let, dokdy bude zaměstnavatel uznávat obojí habilitace – s prací i bez ní. Nyní slyším o bezvýjimečném řešení. Rezultuje mi z toho jediné – jsme tu jako odbory pro legraci? Je slovo zaměstnavatele při kolektivním vyjednávání s námi slovem, na které se dá nebo nedá spolehnout?

Pokud jde o to, že AS UP přijal toto rozhodnutí, dovoluji si citovat Zákoník práce – hlava IV. § 112, odst. 1.: *Organizace poskytují pracovníkům mzdu podle kolektivních smluv vyššího stupně a v jejich rámci podle podnikových kolektivních smluv, popřípadě vnitřních mzdových předpisů nebo pracovních smluv.*

Z uvedeného vyplývá:

1. Podle kolektivní smlouvy vyššího typu nemůžeme docenty zařazovat, není uzavřena.

2. Podle kolektivní smlouvy na úrovni UP – sice není písemně uzavřena, ale odsouhlasili jsme variantu se dvěma roky odkladu.

3. Podle vnitřního předpisu UP nelze – odporuje ujednání budoucí kolektivní smlouvy.

Řešení je amorální i z dalších tří hledisek:

1. Hledisko dotací: UP ve vykazování docentů nerozlišuje docenty s prací a bez ní. Požaduje dotace na docenty ve stejné výši, pobírá je – ale dělit je bude jinak.

2. Hledisko pracovní: Všichni docenti jsou pověřováni pracemi odpovídajícími jejich vědecko-pedagogickému titulu stejnou měrou, bez ohledu na to, jak ho dosáhli. (Zde bych chtěl poznamenat, že zákon 172 z roku 1990 odňal docentské tituly těm, kterým byly uděleny podle ustanovení § 55, odst. 1, písm. c) zákona č. 19/1966 Sb., o vysokých školách ve znění zákona č. 163/1969 Sb. Ostatní tituly zůstávají zákonem nedotčeny.)

3. Jde zde zjevně o byrokratické porušení právního principu rovnosti subjektů, neboť zde byla vytvořena kategorie suspendovaných docentů. Byla u nich administrativně devalvována hodnota jejich dřívějších i nynějších pra-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Velký český malíř

JAN ZRZAVÝ

zdědil své příjmení, znějící původně „Zerzavý“, po svých dávných předcích – zemanech žijících již před husitskými válkami ve vsi Rzarově severně od Tábora. Koncem 17. století se rod Zerzavých usadil v Krucemburku (dnes Křížové) u Chotěboře, kde se narodil i malířův otec, rovněž Jan Zrzavý, povoláním řídící učitel obecné školy v Okrouhlici u Německého (dnes Haolíčkova) Brodu. Pan řídící Zrzavý přivedl se svou manželkou Vilémou na svět devět potomků, sedm chlapců a dvě děvčata. Budoucí malíř Jan Zrzavý se narodil 5. listopadu 1890 jako šesté dítě v pořadí; protože okrouhlická škola stála na pozemku sousední obce Vadína, je rodištěm Jana Zrzavého tato vesnice. Otec Zrzavý dokázal při škole získat slušné jmění včelařením a školkou ovocných stromů, a tak šel v 50 letech do penze a koupil si statek Rezkovec u Čáslavi – pokoušel se však hrát na burze a o své jmění přišel.

Na podzim roku 1901 začal Jan Zrzavý studovat na gymnáziu v Německém Brodě, na konci primy však propadl z němčiny. Rodiče ho nato poslali na reálné gymnázium v Kutné Hoře, ale i zde propadl ze čtyř předmětů. Teprve v měšťanské škole v Příbyslavi a v Haolíčkově Brodě objevili učitelé chlapcův malířský talent. Na stavební průmyslovce v Brně studoval Jan Zrzavý ne dlouho – když se uzdravil z vlekého zánětu ledvin, odešel na podzim roku 1906 do Prahy, kde navštěvoval soukromé malířské školy a následujícího roku byl přijat na uměleckoprůmyslovou školu (umprum).

1. listopadu 1907 odešel Jan Zrzavý do Paříže, na očtív nátlak se záhy vrátil do Prahy, ale koncem školního roku byl z umprum vyloučen – jak sám napsal, „pro lenost, neposlušnost a revoluční nářivost“. Roku 1907 vznikl první významný obraz Jana Zrzavého – olej Udolí smutku. Čtyřikrát se J. Zrzavý pokusil o přijetí ke studiu na akademii, naposledy do ateliéru Hynaisova, ten ho však odmítl s tím, aby „se raději šel učit zahradníkem“. Od roku 1909 se J. Zrzavý věnoval malířství samostatně jako autodidakt, roku 1912 podnikl studijní cestu do Německa, účastnil se výstav umělecké skupiny Sursum. Ranou malířskou tvor-

bu Jana Zrzavého nejvíce ovlivnil zakladatel českého kubismu Jan Kubišta, připomíná se rovněž působení Jana Váchala a mistrů italské renesance, Raffaela a Leonarda da Vinci na dílo Jana Zrzavého. První obrazy Jana Zrzavého se charakterizují jako spojením secesního symbolismu a expresionismu s prvky kubismu. Zoláště plodný byl Zrzavý roku 1913 – namaloval tehdy obrazy Zátíší s konvalinkami, Luna s konvalinkami, Kristus, dobrý pastýř, Ráj aj. V sérii obrazů z let 1914–1916 – jsou to zejména Posedlost, Meditace, Hoře a Utrpení – reflektoval Zrzavý hrůznost válečné doby. Na jaře 1918 vystavoval Zrzavý svoje práce jako člen avantgardní skupiny Tordošijní, zorganizované malířem a spisovatelem Josefem Čapkem, bratrem spisovatele Karla Čapka, byl rovněž členem Umělecké besedy a Spolku výtvarných umělců Mánes.

Mezi světovými válkami pobýval Jan Zrzavý často v zahraničí – v letech 1922 a 1923 v Itálii, léta 1923–1926 strávil ve Francii – zde si oblíbil především Bretaña. Snová imaginace nadále zůstávala hlavním rysem tvorby Jana Zrzavého. V obrazech z Itálie, hlavně z Benátek, a z Bretaně dospěl Zrzavý k malířskému poetismu – jsou to např. obrazy San Marco v noci (1930), San Marco ve dne (1931), Bretaňský přístav (tempera z r. 1948) aj. Zoláště význam v díle Jana Zrzavého má často se vracějící motiv Kleopatry – od roku 1912 až do čtyřicátých let. Roku 1940 tak Zrzavý vytvořil podle kresby z roku 1912 olej Kleopatra I – na nahé dívčí tělo posadil těžkou ženskou hlavu s dlouhými vlasy a zlověstným úsměvem, Kleopatřiny ruce drží pohár a květinu ze zlata, rudý záves, který rámuje postavu, odkrývá okno, za nímž slunce ozařuje sedm pyramid.

Roku 1947 nabídl ředitel tehdejšího Ústavu výtvarné výchovy při Univerzitě Palackého v Olomouci J. Vydra Janu Zrzavému vedení oddělení malby a malířské kompozice – plnil tak přání prvního rektora Josefa Ludvíka Fischera. Zrzavému byla přislíbena „možnost vytvořit si v klidu Olomouce celou svoji výtvarnou školu“. Malíř nabídku akceptoval,

a stal se tak jedním ze zakladatelů výtvarného oboru na Univerzitě Palackého.

„Mistr tehdy jezdil do své výuky v Ústavu výtvarné výchovy ze svého pražského ateliéru s rozmalovanou Velkou Kleopatrou, ze svého originálního a svým způsobem uzavřeného světa, který byl prioritní a z velké části si žádal malíře pro sebe,“ vzpomíná Alena Kavčáková. „Vskutku jako člověk z jiného světa, křehký, bezbranný a zranitelný, se jevil v dopisech adresovaných svým kolegům a asistentům na UP, v nichž vyžadoval od svých obdivovatelů úzkostlivou péči o vlastní osobu, např. o svou dopravu, o zajištění podmínek ke své výuce i pořádek ve svém olomouckém ateliéru, který vlastnil po malíři Františku Hoplíčkovi. Spíše duchovní kouzlo osobnosti Jana Zrzavého než charakter jeho pedagogické působnosti přineslo mnohým zážitek na celý život.“

Na jmenování řádným profesorem a adekvátní plat však Jan Zrzavý čekal marně, takže se dne 21. února 1950 (i v důsledku změněných kulturněpolitických poměrů po únoru roku 1948) svého dalšího pedagogického působení v Olomouci vzdal.

Jan Zrzavý zemřel 12. října 1977 v Praze. Jeho obrazy se nacházejí ve sbírkách pražské Národní galerie i jiných předních galerií, stálá expozice malířské tvorby J. Zrzavého je umístěna na zámku v Telči.

Jiří Fiala

K pětádnáctiletému výročí obnovy univerzity v Olomouci: zděraním své legjvále spolopracovníky z Katedry výtvarné výchovy a celému nářtému mji do další' p'ra'u hodně člam.

Jan Zrzavý

V Praze 3. února 1971

Tento pozdrav adresoval Jan Zrzavý 3. února 1971 bývalým spolupracovníkům na Katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP u příležitosti 25. výročí obnovy olomoucké univerzity.

Diskuse, názory, ohlasy

Doktorát z didaktiky – proč ne?

covních výkonů, a to na základě jediného kritéria. Co kdyby někdo navrhl jiné – kdo bude vědět, které je správné?

Někomu šlo možná o politické důvody. Jako vždy důsledný nestránil tyto důvody nesnáším a neuznávám. Ale podívám-li se, kdo je tímto rozlišením zasažen, jsou tam i lidé, kterým bylo umožněno získat titul docenta v rámci rehabilitačních řízení.

Závěrem chci tedy požádat zaměstnavatele, tj. Jeho Magnificenci pana rektora a pana kvestora buď o přehodnocení tohoto rozhodnutí, nebo alespoň o vysvětlení, proč je v kolektivním vyjednávání přijato něco jiného, než v jednání AS UP, proč není v některých bodech dodržován zákoník práce – mám tím na mysli to, že KOR UP bude seznamována s opatřeními RUP, která se týkají pracovníků UP – tedy i s jejich konečným zněním (tím by byl naplněn čl. V. zákoníku práce). Taktéž by nebylo marně respektovat § 18 zákoníku práce a vzhledem k současnému stavu zjevného porušení vyjednávání s odbory i věci, se kterými jsme předběžně vyslovili souhlas (např. zápočet mateřské dovolené).

Dr. V. Klupal,
předseda Koordinační odborové rady
VOS UP

V Žurnálu UP č. 21 je uveřejněna poznámka, která didaktické disciplíny srovnává s chorobou, proti které je třeba preventivně bojovat. Týká-li se tato poznámka rigorózního řízení k získání akademického titulu RNDr. nebo PhDr., je třeba především zdůraznit, že nejde o získání vědecké kvalifikace jako předpokladu dalšího kariérního postupu např. na vysoké škole. Jde o jistou formu absolventského titulu, jak to vymezuje zákon o vysokých školách slovy: *Absolventi magisterských studijních programů, kteří získali akademický titul „magistr“, mohou vykonat v téže oblasti studia státní rigorózní zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce.* Zákonodárce zde zřejmě chtěl vyhovět společenskému tlaku, zvlášť charakteristickému pro naši zemi, aby také absolventi jiných fakult než lékařských či veterinárních mohli své jméno ozdobit titulem s jistou společenskou vahou. Jestliže současně uvážíme, jak velké procento studentů UP absolvuje studium učitelství a jejich studium má tedy výrazně pedagogické či didaktické zaměření (didaktika je disciplínou státní závěrečné zkoušky), musím považovat snahu zabránit těmto lidem absolvovat rigorózní řízení v oboru jejich kvalifikace za diskriminující.

Je totiž obtížné si představit, že by mladý učitel např. na venkovské škole mohl řešit

nějaký konkrétní problém třeba z experimentálního oboru, který vyžaduje přístrojové zabezpečení, fyzickou přítomnost absolventa v laboratorní fakultě (i když to zákon připouští), atd. Na druhé straně tvořivý přístup k řešení didaktických problémů školské praxe by mohl napomoci k rozvoji těchto podceňovaných disciplín a k vybudování jejich pevných základů. Možná by zpřístupnění akademického titulu bylo pro mnohé učitele pobídkou k dalšímu sebevzdělávání, které by jistě mělo pozitivní vliv na současnou školu.

Autor poznámky v expresivně laděné citaci M. Lobkowicze z r. 1991 nabádá proti vědecké práci v didaktikách. Ač to s tématem příliš nesouvisí (studium učitelství není přípravou pro vědeckou dráhu), dovoluji si připomenout, že i v USA, jimiž se tak rádi zaštiťujeme, můžeme na stránkách internetu nalézt nejméně dvacítku vysokých škol, kde lze získat PhD v oboru např. „physics education“ (u nás je tato možnost na MFF UK v Praze a na PřF MU v Brně). Nevím také, proč se v souvislosti s rigorózním řízením dostaly do centra pozornosti právě didaktiky. Vždyť by se jistě našly i jiné obory studované na UP, které jsou z tohoto úhlu pohledu s didaktikami nejméně na stejné úrovni.

Doc. O. Lepil, PřF UP

Březen – k bernáku lezem

Březen je měsíc svérázný. Pravda – svérázný je vlastně každý měsíc – něčím, někým, pro někoho. Březen má však těch svéráznů hned několik.

Začátek března patříval ženám, kterým byl věnován – a jak se dá, znovu se začíná i ve světě nejen východním věnovat – den osmý, označovaný jako MDŽ. Joj, bejvávalo ...

Mezi březnové dny patří také ten, kterým se otvírá jaro – první jarní den.

V březnu slaví svůj den učitelé, vzpomínají – cí velíkání Jana Amose Komenského. A je tu přiměřený díl – přibližně jedna dvanáctina – všech důležitých výročí velíků národních i světových.

Hlavní svéráz však nedodávají měsíci březnu žádná výročí, ale den toho měsíce poslední – kdy končí lhůta k podání daňového přiznání fyzických osob.

Měsíc březen se tak stává měsícem, v němž to, čeho nabyl občan pilný, je přiznáváno na formuláři k tomu účelu určeném a v paláci Finančního úřadu k tomu účelu postavením; v Olomouci na břehu ramena řeky Moravy. Březen se tak stává měsícem, v němž občan podle své letory vzdychá a heká, pláče a nadává, zarputile se snaže pochopit nepochopitelné. Totiž ti, co minili ti, kterým za Pegasa slouží úřední šiml, jednotlivými položkami formuláře daňového přiznání. V tomto měsíci se akademický občan opakovaně zapřísahá a dušuje, že už nikdy nebude pilný – protože žádné peníze vydělané navíc k mizernému obolu akademickému nestojí za to, aby se kvůli němu podstupovalo tohle formulářové trápení.

Ti šikovnější z nás to vzdají – a najdou si někoho, kdo vyplní daňové přiznání za ně a za odměnu. Jsou i lidé, kteří se živí daňovým poradenstvím; osobně se domnívám, že jsou to pokrevní příbuzní těch, kdo formuláře daňových přiznání vymysleli. Takto zavedené rodinné živnosti fungují potom jako upíří kolonie moderního lidského společenství. Co jedni zašmodrňají, druzí pak za zvláštní úplatu rozplétají.

Člověk, svěříš vyplnění daňového přiznání specialistovi (nebo někomu, kdo se za specialistu cynicky vydává), si oddechne. Tohle oddechnutí mu ovšem vystačí jenom na tak dlouho, než zkonzultuje případného dalšího daňového poradce. Přitom totiž se znepokojením zjistí, že onen druhý poradce radí vyplňovat jinak – a taky správně. A tak s narůstající bezradností dospívá k poznání, že k daní se lze rodnému státu přiznat mnoha způsoby; vede k němu mnoho cest s tím, že na konci každé z nich se dvakrát potřena objevuje jiná cifra.

Na tomto stupni poznání daňový poplatník pochopí, že dost možná zaplatí víc než by zaplatit musel. Je to poznání zdrcující – a taky zakládající v mysli trvalé výčitky. Proč právě já? Proč právě já mám být ten trouba, který platí, zatímco kdekdo jiný si nechává vyplácet? A problém doposud kvalitativní (vyplnit daňové přiznání či nevyplnit) se stává kvantitativním (vyplnit formulář tak, aby se muselo zaplatit co nejméně).

To, co dnes nazýváme daní, označovali naši předkové jako berní. Asi proto, aby vzniklo, že stát dříve lidem bral, zatímco dnes mu lidé sami dobrovolně dávají.

Finanční úřad pak dělí plátce daně na nedoplatníky a přeplátčníky, mezi nimiž se nachází hubená skupinka těch, kterým se – jakousi zřehadnou náhodou – podařilo tím, co na daních zaplatili, střetnout se s právně danými.

Politováníhodnou stránkou placení daně je, že má být zaplácena v době, kdy už člověk příjmy, jež jsou předmětem zdanění, dáno utratil. To je ostatně hlavní důvod, proč považujeme placení daní za krádo, životní úskok, a vůbec věc nepatřičnou – a to všechno náhodou k onomu nezadatelnému formuláři daňového přiznání.

S. Komenda

Studentská rubrika

Čím mě obohatila srovnávací psychologie

V prvním ročníku studia psychologie jsem si jako volitelný předmět vybrala srovnávací psychologii. To proto, že od starších kolegů jsem se dozvěděla, že tento obor rozšíří můj rozhled.

Správnost volby ihned potvrdily první přednášky pana profesora Bičíka. Velice zajímavé pokusy, etologická zkoumání chování zvířat a veškeré informace pan profesor Bičík podával barvitým, zajímavým způsobem. Nešetřil vysoce odbornými znalostmi a zkušenostmi z tohoto širokého oboru. Přednášky prokládal videozáznamy, které teorii potvrzovaly a oživovaly. Na hodiny srovnávací psychologie, přednášené na moderním etologickém základě jsem se vždy těšila.

Všimla jsem si, že tento předmět zaujal i mnoho takových studentů, kteří dříve životu zvířat nevěnovali přílišnou pozornost. Všichni jsme si uvědomovali svoje místo v rámci živé přírody. Myslím si, že by o zážitky, které přednášky srovnávací psychologie přinášely, neměli být ochuzeni žádní studenti psychologie.

Uvědomila jsem si, že k dokonalému poznání člověka potřebuji znát i fakta o chování na subhumánní úrovni. Díky tomuto předmětu jsem měla možnost vnímat chování živočichů i z jiného úhlu pohledu. Uspořádanost a řád života zvířat nám dává řadu odpovědí i na otázky týkající se lidského života.

Vždyť i např. antilopa nám dává dobrý příklad, když se chová tak, aby svou energií neplýtvala a vydávala ji co neúčinněji při skutečném ohrožení predátorem.

Na výuku srovnávací psychologie jsem si vzpomněla právě nyní, kdy se již opět probouzí jaro, ptáci zpívají, a já už dobře vím, jaký je

hlavní význam tohoto zpěvu. A vím toho mnohem víc, na co jsem ještě před rokem neznala odpověď. Když jsem v minulém školním roce skládala kolokvium ze srovnávací psychologie, pan profesor Bičík prohlásil, že již možná z časových důvodů srovnávací psychologii učit nebude. Byla jsem z toho nějak smutná.

Nedávno jsem se dověděla, že na psychologii nezanevřel a že opět dochází na Vodární ulici, kde je katedra psychologie umístěna, přednášet. Myslím si, že je to dobře.

M. Vachutková,
studentka FF UP

... a příští týden...

31. BŘEZNA

Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, zadní trakt, II. posch., 16.45 hod.: Mgr. R. Slaboková – Šlechta habsburské monarchie v 19. století. Doktorské čtení (nahlédnutí do tvůrčí dílny nejmladší generace odborných asistentů Katedry historie FF UP).

Vojenský klub (Viola): Olomoucké otolaryngologické odpoledne. Odborný seminář ORL kliniky LF UP.

1. DUBNA

U-klub, Šmeralova 12, 15.00 hod.: Aprílový karneval. Občanské sdružení Spolu pořádá dětský karneval.

Academia film 1999: 3. – 6. května (VII)

Fiction a non-fiction

V Žurnále Univerzity Palackého č. 18, str. 8, jsme informovali o připravovaných seminářích. Jedním z nich bude i setkání, na němž se přítomní budou zabývat historií, a to v kontextu s literaturou faktu a dokumentárním filmem. Pozvání k účasti přijal i JUDr. P. Kosatik, kterého jsme požádali o krátký rozhovor.

Co Vás vedlo k tomu, že jste přijal nabídku k účasti na jednom ze seminářů letošního ročníku festivalu Academia film 1999?

Pozvali jste mě hezkým dopisem, na Academia filmu jsem nikdy nebyl a ten seminář mě zajímá: jsem zvědavý.

Těsně před zahájením minulého ročníku (AFO 1998) byl publikován v Žurnále UP rozhovor, v němž jste mj. hovořil o nově vzniklém dvoudílném dokumentárním filmu o Janu Masarykovi. Během rozhovoru jste se ale také pozastavil u termínu „literatura faktu“... Můžete čtenářům Žurnálu UP, Vám bližší, angloamerické dělení literatury – fiction a non-fiction objasnit? V čem Vám připadá logičtější?

Vybavuje se mně starý Jiránkův vtip, v kterém pán pánovi říká: „Literatura faktu? Hodně literatury a málo faktů.“ Mě sice přesně žánrové škatulování tak nepálí, ale jsem-li třeba já sám někdy řezen k literatuře faktu, neždám se mi to moc přesně. Tento termín, pokud vím, vynalezla ruská literární avantgarda dvacátých let jako výraz revoluční snahy převyprávět „dokumentárními“ prostředky budovatelský étos doby; mimo jiné se věřilo, že literatura faktu nahradí román a podobně. Od té doby se dost změnilo; „románová“ tendence jako

hlavní znak žánru však zůstala. Já takovou tendenci vidím třeba v knížkách Miroslava Ivanova nebo Zdeňka Mahlera. Svůj přístup však vidím jinak: já nechci přenést na čtenáře například vzrušení z objevování nějaké látky a vůbec jsem, aspoň podle mě, v textu bezprostředně přítomen mni, než autor literatury faktu chce nebo může být.

Dělení na „fikci“ a „non-fikci“, které opisují z angloamerické oblasti a které se mně líbí, neuznávám jako definici, ale slouží mi k základnímu stanovení mé situace: píšu nefikční literaturu, a to je zároveň všechno. Oba hlavní způsoby psaní o světě (fikce, non-fikce) se mi zdají významem rovnocenné; nikdy jsem neměl pocit, že přirozený vrchol literatury tvoří například román. Za klasický příklad „velké“ novodobé non-fikce bývá, pokud vím, často považováno například Capotovo Chladnokrevně, podle mě však se stejným postojem ke skutečnosti psal třeba Tacitus své Letopisy. Podobně dlouhá řada dalších.

Na čem právě pracujete?

Mám rozepsané dvě knížky o velmi rozdílných lidech, vztahující se však k těžké době: jde o exilového Ferdinanda Peroutku (1948–1978) a o Pavla Kohouta. Právě teď dávám dohromady scénaristické podklady k hodinovému dokumentu o P. K., který má zanedlouho v České televizi režisovat Viktor Polenský.

-map-